

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.5.52](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.5.52)

УДК 338

Ю. Г. Прав,

к. е. н., доцент, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління персоналом» Навчально-науковий інститут
міжнародних відносин та соціальних наук, кафедра публічного адміністрування
ORCID ID: 0000-0003-0701-9479

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У ГАЛУЗІ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У БУДІВНИЦТВІ

Yu. Prav

PhD in Economics, Associate Professor, Higher Educational Institution "Interregional Academy of
Personnel Management" Private Joint-Stock Company, Educational-Scientific Institute of
International Relations and Social Sciences, Public Administration Department

THE ECONOMIC POLICY OF THE STATE IN THE FIELD OF INVESTMENT INVESTMENT PROCESSES IN CONSTRUCTION

Визначено умови побудови перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій. Визначено основні завдання подальшого розвитку будівельної галузі. Розроблено модель перспективної економічної політики у галузі стимулювання інвестиційних процесів у будівництві. Запропонований набір підполітик визначає, по суті справи, всі аспекти, які підлягають врахуванню при реалізації основних завдань розвитку інвестиційного процесу в будівельній галузі. Визначено базові принципи, які спрямовано на підвищення інвестиційної привабливості будівельних організацій. Визначено, що для проведення оцінки умов побудови перспективної інвестиційної політики будівельної організації та визначення інвестиційної привабливості окремого регіону України повинна бути сформована система, що складається з двох основних інформаційних блоків, що характеризують в цілому фактори побудови перспективної інвестиційної політики в будівельній галузі/

The purpose of the article is to determine the main components of the economic policy of the state in the field of stimulating investment processes in construction. The conditions for building a promising economic policy of the state in the sphere of stimulating investment processes of construction organizations are determined. The main tasks of further development of the construction industry are determined. A model of promising economic policy in the field of stimulating investment processes in construction has been developed. The proposed set of sub-policies defines, in essence, all aspects to be taken into account when implementing the basic tasks of the development of the investment process in the construction industry. It is determined that in terms of understanding all the shortcomings in the regulation of investment activities of construction organizations, a key sub-policy of the development of investment processes at the present stage of the construction industry is a tax policy. The basic principles that are aimed at

increasing the investment attractiveness and creating favorable conditions for conducting investment activity of construction organizations are defined: the principle of development and implementation of communication strategy, the principle of development of innovative activity of construction organizations, the principle of improvement of the system of management of the investment process in the construction sphere, the principle of improvement of the investment legislation, the principle of creating an investment fund for the development of the construction sphere, the principle of forming a system of direct investment marketing, the principle of developing the business infrastructure of the construction sphere. It is noted that the low level of business infrastructure development has a negative impact on the investor's overall impression of the construction industry. It has been determined that one of the directions of increasing the investment attractiveness of the construction sphere in building a promising investment policy is to increase the efficiency, stability and reliability of the functioning of production funds of construction organizations. It is suggested that one of the priority areas is to consider the practice of attracting extrabudgetary funds to finance investments in the reorganization of production funds of construction organizations and formation of their investment attractiveness through the development of competitive relations. The analysis of the experience of stimulating investment processes in construction allowed us to identify the conditions for building a promising investment policy for a construction organization, the presence of which will ensure the long-term effectiveness and optimality of a prospective investment policy in construction. It is determined that in order to evaluate the conditions for building a prospective investment policy of a construction organization and determine the investment attractiveness of a particular region of Ukraine, a system consisting of two main information blocks characterizing the factors of building a promising investment policy in the construction industry should be formed.

Ключові слова: економічна політика; стимулювання; інвестиційні процеси; будівництво; держава.

Keywords: economic policy; incentives; investment processes; construction; state.

Постановка проблеми.

Досвід останніх років переконує в тому, що пошук виходу будівельної галузі з нестійкого стану вимагає консолідації та цілеспрямованого об'єднання зусиль і координації дій всіх будівельних організацій, а також підвищення ролі і посилення заходів державного регулювання будівництва. Це може бути здійснено за умови створення необхідної нормативної бази, розробки і реалізації цільових програм дій з розвитку будівельної галузі.

Іншими словами, повинна бути створена перспективна економічна політика держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій.

Ця політика повинна містити ряд принципових і оригінальних рішень. Її основною перевагою повинна стати спроба викласти документально системний погляд на проблему розвитку будівництва, створити конструктивну основу здійснення інвестиційного процесу будівельними організаціями.

Перспективна економічна політика держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій може бути успішно реалізована тільки в умовах грамотної певної і сформульованої рівноважної системи політик, які зачіпають той чи інший аспект здійснення інвестиційного процесу в будівельній галузі. Це означає, що перспективна економічна політика держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій повинна бути чітко визначена і розглядатися в якості базової основи як для формування, так і для регулярного уточнення стратегії і якості організації інвестиційної активності будівельних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Вагомий внесок у розвиток економічної політики держави у будівельній галузі здійснили Є.А. Вилгін [1, 2], Є.Ю. Гнатченко [3], О.В. Дарушин [4], В.Ф. Мартиненко [5], В.Ф. Семенов, К.Л. Фроліна [6], А.М. Ткаченко, Є.М. Плаксина [7] та ін. Разом з тим, в сучасних умовах, потребують більш детального дослідження такі напрямки державної політики, як стимулювання інвестиційних процесів у будівництві.

Формування мети статті.

Мета статті полягає у визначенні основних складових економічної політики держави у галузі стимулювання інвестиційних процесів у будівництві.

Виклад основного матеріалу дослідження.

При розробці перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій повинні бути зафіксовані такі умови її побудови:

1) політика повинна регулярно (як правило, щорічно, але не рідше одного разу на два роки) уточнюватися і служити основою для розробки конкретних регіональних інвестиційних програм будівельних організацій, розроблення яких покладено насамперед на місцеві органи влади [8, с. 43];

2) при визначенні напрямків і формуванні програм розвитку інвестиційних процесів будівельних організацій доцільно, в свою чергу, здійснювати додаткову розбивку планового періоду на два етапи (більш детально перші два роки, використовуючи при цьому в обов'язковому порядку науково-обґрунтовані прогнози, і наступні три роки, на основі експертних оцінок розвитку економіки будівництва на майбутній п'ятирічний період).

Крім того, на сьогоднішній день необхідно визначити такі основні завдання подальшого розвитку будівельної галузі, що також повинно знайти своє відображення при побудові перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій [5, 6, 7, 9]:

1) недопущення та припинення подальшого спаду будівельного виробництва, збереження і розвиток потенціалу інвестиційно-будівельних комплексів регіонів і України в цілому;

2) створення необхідних передумов для стабілізації обсягів будівельного виробництва і умов подальшого прогресивного реформування будівних організацій, модернізації їх основних фондів і технологічної бази;

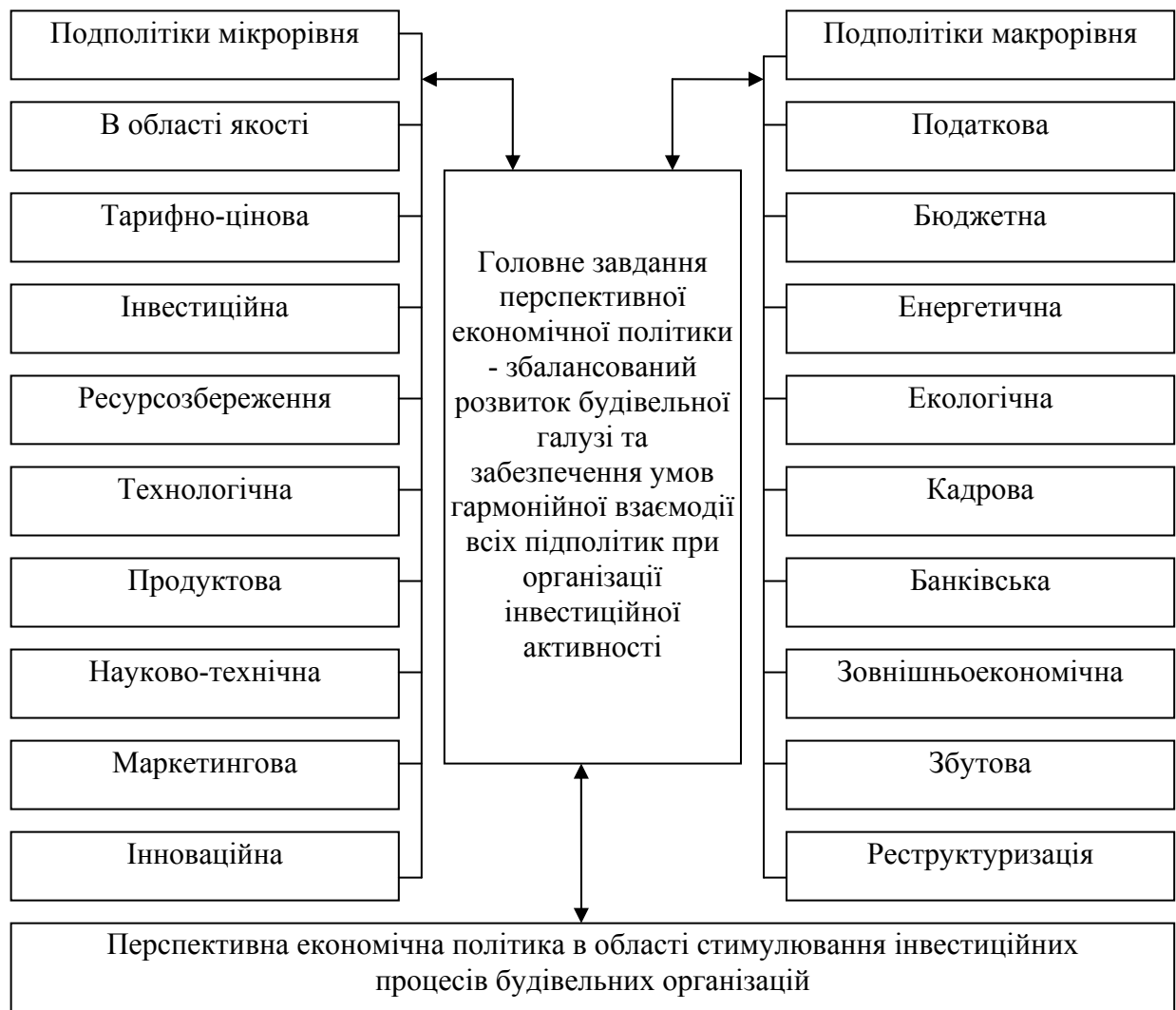
3) поступовий перехід до стійкого зростання обсягів будівельного виробництва в країні і в окремих регіональних інвестиційно-будівельних комплексах;

4) підвищення інвестиційної вартості будівельних організацій з метою створення сприятливого інвестиційного клімату та зміцнення позицій будівництва на національному ринку.

Нижче, нами вказані основні підполітики, що входять в структуру перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів в будівництві (рис. 1).

Сформульована постановка питання відповідає передовим поглядам і прогресивним рішенням як в теорії, так і в практиці регулювання будівельної галузі на сучасному етапі економічного розвитку.

Представлений на рис. 1 набір підполітик визначає, по суті справи, всі аспекти, які підлягають врахуванню при реалізації основних завдань розвитку інвестиційного процесу в будівельній галузі.

Рис. 1. Модель перспективної економічної політики у галузі стимулювання інвестиційних процесів у будівництві

При цьому на нашу думку, з точки зору розуміння всіх недоліків регулювання інвестиційної діяльності будівельних організацій, ключовою підполітикою розвитку інвестиційних процесів на сучасному етапі функціонування будівельної галузі, є податкова підполітика, яка дозволяє значно оптимізувати ресурси інвестиційної діяльності успішних будівельних організацій.

В основі побудови перспективної інвестиційної політики в будівельній сфері лежать такі базові принципи, які спрямовано на підвищення її інвестиційної привабливості та створення сприятливих умов для ведення інвестиційної діяльності будівельних організацій [2, 5, 6, 7].

Принцип розробки та реалізації комунікаційної стратегії, мета якого – створення у потенційних інвесторів образу будівельної сфери як місця, привабливого для розміщення інвестицій.

Пріоритетними завданнями реалізації даного принципу побудови перспективної інвестиційної політики є:

- просування будівельної сфери в українському та міжнародному інвестиційному співтоваристві;
- формування іміджу будівельної сфери як лідера серед українських галузей економіки;
- формування системи антикризового PR для нейтралізації подій, що негативно впливають на імідж будівельної сфери.

Принцип розвитку інноваційної діяльності будівельних організацій. У сучасній економіці будівельна сфера обирає інноваційну модель свого розвитку. З метою розвитку інноваційної діяльності в будівельній сфері повинна бути розроблена програма інноваційного розвитку. Програмою має бути передбачено комплексне реформування науково-технічної сфери, яка обслуговує будівельну галузь, починаючи від прикладних досліджень до серійного виробництва будівельної продукції та її виведення на український ринок. Основним елементом, що забезпечує досягнення намічених цілей, є вдосконалення інноваційної інфраструктури будівельної сфери України.

Принцип вдосконалення системи управління інвестиційним процесом в будівельній сфері. Сьогодні найбільша ефективність в питаннях залучення інвестицій і просування будівельної сфери може бути досягнута за рахунок передачі частини функцій державних органів, необхідних для підтримки інвестиційної діяльності

будівельних організацій, незалежної професійної структури.

Принцип вдосконалення інвестиційного законодавства. Зв'язок між рівнем розвитку законодавства та інвестиційною привабливістю будівельних організацій очевидна. Необхідно забезпечити збалансованість послідовної перспективної інвестиційної політики і сприятливого інвестиційного законодавства, що враховує всі сучасні новації в області інвестиційно-будівельної діяльності. Як приклад тут можна принести новий Житловий кодекс, який оптимізував взаємини забудовника і інвестора, ніж збалансував ситуацію на регіональних інвестиційно-будівельних ринках і забезпечив необхідну гарантованість здійснення інвестиційно-будівельних проектів в будівельній сфері.

Принцип створення інвестиційного фонду розвитку будівельної сфери, який орієнтований на забезпечення фінансування інвестиційно-будівельних проектів в галузі, які визначені як інвестиційних пріоритетів.

Основними цілями фонду повинно стати залучення довгострокових прямих інвестицій в динамічно розвиваються будівельні організації та поліпшення інвестиційного рейтингу будівельної сфери (ці питання далі більш детально будуть розглянуті в цьому параграфі).

Принцип формування системи прямого інвестиційного маркетингу. Успішний маркетинг будівельної сфери передбачає вибір цільових інвесторів, які можуть бути зацікавлені в реалізації ключових проектів інвестиційно-будівельного комплексу регіону, виділення значущих для них характеристик будівельної сфери і інвестиційно-будівельної діяльності, формування унікальної пропозиції будівельної сфери в розрізі даних характеристик і проведенні цільової кампанії просування в розрізі кожної групи інвесторів [10].

Принцип розвитку бізнес-інфраструктури будівельної сфери. Низький рівень розвитку бізнес-інфраструктури негативно впливає на загальне враження інвестора від будівельної сфери, обмежуючи можливості ведення інвестиційно-будівельної діяльності, і створюючи загальне відчуття бідності виробничих фондів будівельних організацій і неефективності державного керівництва галуззю. В рамках розвитку бізнес-інфраструктури будівельної сфери пріоритетне інвестування в будівництво об'єктів інфраструктури, які обслуговують будівельні організації та виробництво проміжної будівельної продукції.

Одним з напрямів збільшення інвестиційної привабливості будівельної сфери при побудові перспективної інвестиційної політики є підвищення ефективності, стійкості та надійності функціонування виробничих фондів будівельних організацій. Одним з пріоритетних напрямків в зв'язку з цим слід розглядати практику залучення позабюджетних коштів для фінансування інвестицій в реорганізацію виробничих фондів будівельних організацій і формування їх інвестиційної привабливості шляхом розвитку конкурентних відносин.

Принцип кадрового забезпечення пріоритетних інвестиційних проектів будівельних організацій. В рамках побудови перспективної інвестиційної політики будівельної сфери доцільно передбачити підготовку в рамках спеціалізованих програм для реалізації інвестиційно-будівельних проектів, які передбачають організацію нового будівельного виробництва і включених до Реєстру пріоритетних інвестиційних проектів будівельної сфери на найближчу та довгострокову перспективи.

Придбання регіонами більшої самостійності в зв'язку з відмовою від централізованої системи господарювання призвело до поділу відповідальності за проведення інвестиційної політики в регіоні між державним центром і місцевими структурами управління. Однак це не означає, що держава відмовилася від контролю над станом вітчизняного інвестиційно-будівельного комплексу. Навпаки, знявши з себе повноваження монопольного інвестора в регіональних інвестиційних програмах, державний центр орієнтується на опрацювання стратегічних питань, таких як: аналіз і оцінка інвестиційної привабливості регіонів, створення сприятливих умов з метою підвищення інвестиційної активності та ін.

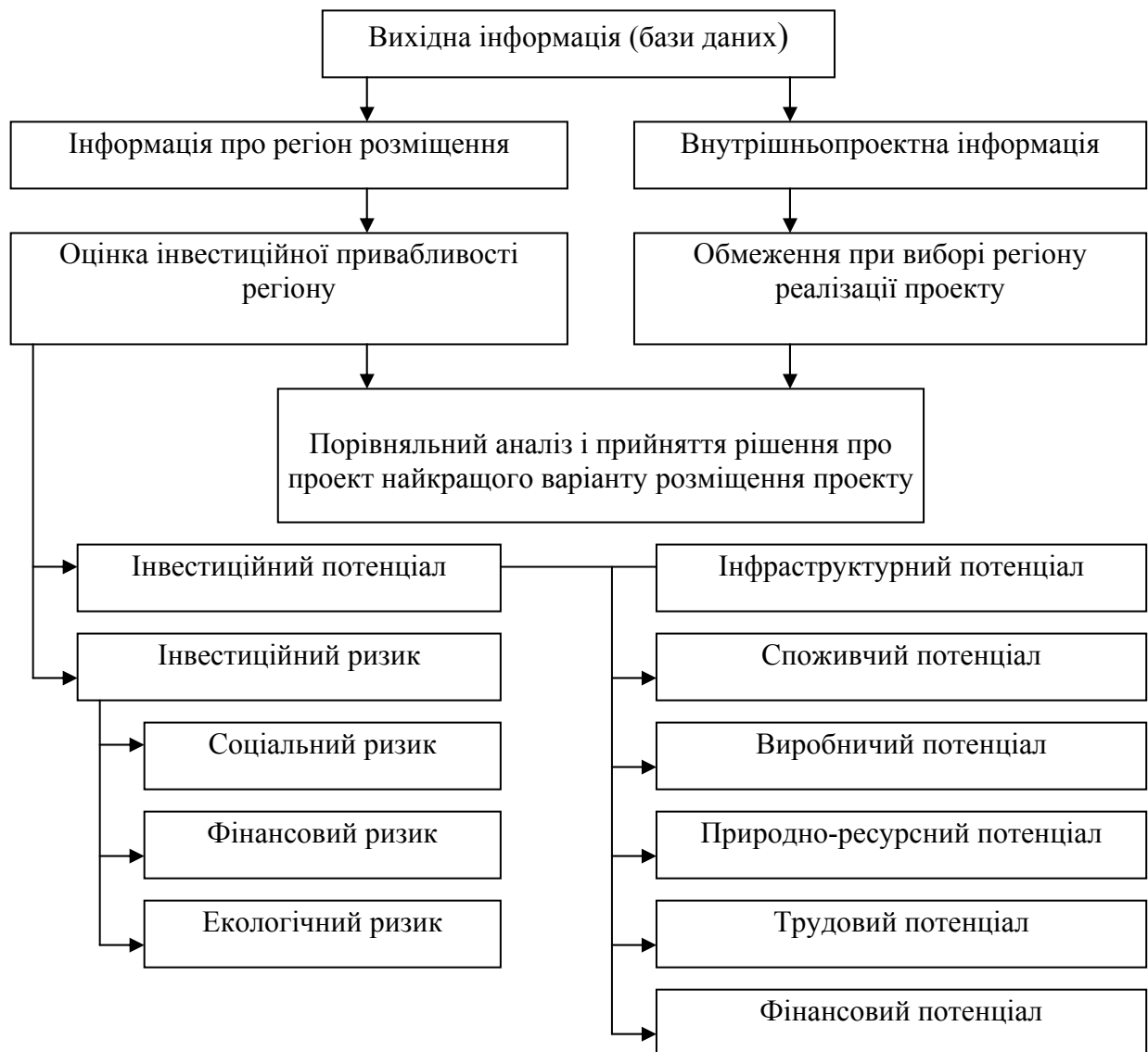
Сьогодні, аналізуючи досвід стимулювання інвестиційних процесів в будівництві можна виділити наступні умови побудови перспективної інвестиційної політики для будівельної організації [5, 6, 9, 10]:

- поступова і постійна переорієнтація будівельних організацій на застосування прогресивних технологій, методів і засобів сучасного менеджменту будівельного виробництва;
- підвищення наукового рівня і практичної ефективності державного управління в сфері розвитку інвестиційних процесів будівельних організацій; державна підтримка діяльності будівельної галузі;
- подальше приведення виробничих потужностей, чисельності працюючих в будівельних організаціях у відповідність з новими економічними реаліями, вимог ринку, реструктуризація будівельної галузі;
- збереження і розвиток науково-виробничого потенціалу будівельних організацій, створення на їх базі державних науково-виробничих центрів і асоціативних об'єднань (продуктових і функціонально орієнтованих);
- більш активний розвиток кооперації і взаємсотрудництва між будівельними організаціями;
- формування єдиної технологічної бази будівельних організацій, стимулювання процесів створення «проривних» технологій XXI століття і прийняття результатів науково-технічного прогресу;
- вирішення питання щодо ефективного підтримки і розвитку мобілізаційних потужностей будівельних організацій, нормалізація обсягів оборотних коштів зазначених організацій;
- реорганізація банківської діяльності в інтересах розвитку інвестиційно-будівельних комплексів і будівельної галузі в цілому;
- формування сприятливих умов для роботи будівельних організацій, середовища добросовісної конкуренції в країні;
- вивчення внутрішнього ринку будівельної продукції та організація його з урахуванням захисту українських будівельних організацій;

- розвиток аналітичних і маркетингових досліджень діяльності будівельних організацій;
- розширення спектру консалтингових та експертних послуг для будівельних організацій;
- регулярна оцінка стану, тенденцій і прогнозів розвитку інвестиційно-будівельних комплексів, будівельних організацій і будівельної галузі в цілому;
- в сфері розвитку інвестиційно-будівельних комплексів;
- формування програм розвитку інвестиційно-будівельних комплексів і будівельних організацій, вдосконалення підходів і технологій їх розробки;
- сертифікація будівельних виробництв, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції будівельних організацій;
- активізація скоординованої діяльності всіх компонентів інфраструктури ділових кіл у сфері розвитку інвестиційно-будівельних комплексів і підвищення ефективності функціонування будівельних організацій;
- ресурсозбереження, концентрація зусиль щодо підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів будівельними організаціями;
- розвиток сфери малого бізнесу в кооперації з діяльністю будівельних організацій та інвестиційно-будівельних комплексів;
- облік енергетичних, екологічних, соціальних та кадрових аспектів реалізації сценарію розвитку будівельних організацій, інвестиційно-будівельних комплексів і будівельної галузі в цілому;
- підвищення рівня іміджевої діяльності будівельних організацій, регулярне видання довідників будівельної продукції;
- одальший розвиток і вдосконалення правового поля, в рамках якого функціонує будівельна галузь на сьогоднішній день.

Присутність всіх цих умов забезпечить довгострокову ефективність і оптимальність перспективної інвестиційної політики в будівництві і в аспекті обліку критерію оцінки – інвестиційної привабливості регіону, весь акцент повинен бути переорієнтований на формування системи оцінки зазначених умов.

Для проведення оцінки умов побудови перспективної інвестиційної політики будівельної організації та визначення інвестиційної привабливості окремого регіону України, яка визначає доцільність реалізації на його території інвестиційно-будівельного проекту, на нашу думку, повинна бути сформована система, що складається з двох основних інформаційних блоків, що характеризують в цілому фактори побудови перспективної інвестиційної політики в будівельній галузі (рис. 2):

Рис 2. Алгоритм визначення інвестиційної привабливості регіону

Виходячи з наведеної вище рис. 2 формування системи оцінки регіональної інвестиційної привабливості для формування бази побудови перспективної інвестиційної політики в будівельній сфері починається зі створення бази даних, що містить статистичні показники, значущі з точки зору ефективності та безпеки реалізації інвестиційно-будівельних проектів в тому чи іншому регіоні.

Висновки.

Визначено, основні завдання подальшого розвитку будівельної галузі, що також повинно знайти своє відображення при побудові перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів будівельних організацій та розглянуто основні підполітики, що входять в структуру перспективної економічної політики держави в сфері стимулювання інвестиційних процесів в будівництві. Тим самим побудована модель перспективної економічної політики у галузі стимулювання інвестиційних процесів у будівництві.

Проаналізовано базові принципи, які спрямовано на підвищення інвестиційної привабливості та створення сприятливих умов для ведення інвестиційної діяльності будівельних організацій та виділено умови побудови перспективної інвестиційної політики для будівельної організації.

Для проведення оцінки умов побудови перспективної інвестиційної політики будівельної організації та визначення інвестиційної привабливості окремого регіону України, яка визначає доцільність реалізації на його території інвестиційно-будівельного проекту запропоновано алгоритм визначення інвестиційної привабливості регіону.

Список використаної літератури.

1. Вилгін Є.А. Рефермування інвестиційно-будівельного комплексу регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. № 6. 2018. С. 37-40.

2. Вилгін Є.А. Державницькі пріоритети інвестиційної діяльності в будівельному комплексі. *Інвестиції: практика та досвід*. № 17. 2017. С. 96-99.
3. Гнатченко Є.Ю. Економіка будівництва: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 62 с.
4. Дарушин О.В. Розвиток інвестиційно-будівельної сфери регіону як фактор соціально-економічного росту територіальної системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 20. Ч. 3. 2018. С. 178-182.
5. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: монографія. К.: НАДУ, 2005. 296 с.
6. Семенов В.Ф., Фроліна К.Л. Регулювання інвестиційними процесами в будівельній сфері національного господарства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 7. Ч. 3. 2016. С. 71-75.
7. Ткаченко А.М., Плаксина Є.М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка і регіон*. № 2. 2014. С. 7-12.
8. Царенко М.О. Науково-методичні засади дослідження регіональних інвестиційних програм. *Науковий вісник Національного університету ДПС України*. № 4. 2012. С. 42-50.
9. Фроліна К.Л. Наукові засади державного регулювання інвестиційної діяльності у будівельній сфері України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ue_2015_2015_20
10. Овчаренко Д. Стан та перспективи розвитку будівельного ринку країни. *Траектория науки. Електронний науковий журнал*. 2015. № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/stan-ta-perspektivu-rozvitku-budivelnogo-rinku-ukrayini/viewer>

References.

1. Vilgin, Ye.A. (2018) “Referencing the investment and construction complex of the region”, *Investitsiyi: praktika ta dosvid*, vol 6 pp. 37-40.
2. Vilgin, Ye.A. (2017) “State priorities of investment activity in the construction complex”, *Investitsiyi: praktika ta dosvid*, vol 17. pp. 96-99.
3. Gnatchenko, Ye.Yu. (2018) *Ekonomika budivnictva* [Economics of construction], HNUMG im. O.M. Beketova, Harkiv, Ukraina.
4. Darushin, O.V. (2018) “Development of investment-building sphere of the region as a factor of socio-economic growth of the territorial system”, *Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu*, no. 20, Ch. 3, pp. 178-182.
5. Martinenko, V.F. (2005) *Derzhavne upravlinnya investitsijnim procesom v Ukrayini* [Public administration of the investment process in Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraina.
6. Semenov, V.F., Frolina K.L. (2016) “Regulation of investment processes in the construction sector of the national economy”, *Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu*, no. 7, Ch. 3, pp. 71-75.
7. Tkachenko, A.M., Plaksina, Ye.M. (2014) “State regulation of investment activity in Ukraine”, *Ekonomika i region*, vol 2, pp. 7-12.
8. Carenko, M.O. (2012) “Scientific and methodological bases of research of regional investment programs”, *Naukovij visnik Nacionalnogo universitetu DPS Ukrayini*, vol 4, pp. 42-50.
9. Frolina, K.L. (2015) “Scientific principles of state regulation of investment activity in the construction sphere of Ukraine”, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ue_2015_2015_20 (Accessed 7 April 2020).
10. Ovcharenko, D. (2015) “Status and prospects of development of the country's construction market”. *Traektoriya nauki*, [Online], vol 1, available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/stan-ta-perspektivu-rozvitku-budivelnogo-rinku-ukrayini/viewer> (Accessed 7 April 2020).

Стаття надійшла до редакції 09.04.2020 р.